

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja trikrat na mesec.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištv listu je v „Narodni tis-
karni“ v Kolmanovi hiši v „zvezdi“.

„Slovenski Tednik“

bode od novega leta naprej nehal izhajati.

Vse tiste naročnike, ki so naročnino še dolžni, prosimo, naj jo precej pošljejo po pošti na „administracijo Slovenskega Tednika v Ljubljano“, ker sicer bomo prisiljeni tožiti tiste, ki so obljubili plačati s tem, da so se naročili in list prejeli, da niso plačali. Tiskanje, pošta, c. kr. štempelj, pošiljanje itd. nas je drag denar kostalo, torej je pravično, da nam naročniki povrnejo vsak po svojej dolžnosti in po svojem dolgu, da vsaj prevelike izgube ne bomo trpeli.

Ob enem vabimo vse naročnike, ki so nam zvesto plačevali in „Tednik“ radi brali, naj se od sedaj naročijo na „Slovenski Narod“, ki tudi v Ljubljani izhaja.

Res, da je „Slovenski Narod“ precej dražji, ker velja četrt leta štiri goldinarje. Ali zato pa ne izhaja vsak mesec le trikrat, ampak izhaja in se po pošti naročnikom pošilja **vsak dan**, torej prinaša veliko več berila.

Če se enemu posameznemu naročniku „Tednikovemu“ zdi „Slovenski Narod“ predrag, naj ga naroči po dva ali trije vkup, ali pa vsak naj si še nekaj sosedov pridobi, da zlože vsak nekaj, pa dobe vsak dan en slovensk časnik na dom.

Torej naročite se na dnevnik „Slovenski Narod.“ Denar se pošilja po pošti in sicer naprej. Za četrt leta 4 gold., ali za pol leta 8 gold.

Domače stvari.

— (Iz Vojnika) se nam piše 1. dec.: Sneg je padel do kolena visok, naredil nam je zimsko življenje in vedno še sneži. Zemlja je mokra in zna za zimska žita slabo biti. Mladina hodi veselo v šolo, pa tako slabo

vreme jej pot zavira. Šole imamo prenapolnene. I. razred ima 170, II. 86, III. 90 otrok. V I. razredu more biti poduk poludneven, v II. in III. razredu so otroci natlačeni, ker sti te dve sobi male. K temu nas je še denes zapustil tukajšnji dosedanji podučitelj g. Ivan Bračič, kateri se je skozi 5 1/2 leta pri tukajšnji šoli s svojo pedagoško izurjenostjo, vrlo marljivostjo in kolegialnostjo odlikoval. Prišli so po njega šololjubni in vrli št. Lorenčani pri Štorah, da so ga odpeljali kot učitelja svoje mladine. Tukaj se mu pa priznava zahvala od šolske mladine in nje staršev za njegov obilni trud. Naj bi le tudi na novem mestu v pravo domačo korist obilno delovati mogel! Da bi pri tolikem številu tukajšnje šolske mladine celodnevni poduk mogoč bil, je krajni šolski svet v seji 11. nov. t. l. sklenil za nujno razširjenje šole v štirirazredno prositi, in vsak čas se dovolitev pričakuje. V sedanjem kr. š. svetu imamo vendar za šolo vnete gospode iz trga, v prejšnjem pa je bila večina iz kmetov, kateri niso bili za „dati“. Šolski proračun za l. 1876 znaša 600 gold.; mej tem se je za pripravo novega razreda 100 gl., za slučajne potrebe 50 gld. dovolilo, in drugemu učitelju stanovnina dala. Vojniški župan je županstvo položil. Začasno županstvo bo v Trnovljah, in ne bo ravno prijetno ga tako daleč na koncu občine iskati. Temu nasproti so se pa vojniški tržani včeraj razveselili zvedeti, da je ločitev trga v svojo občino od cesarja potrjena, in je konec naganjanja od kmetске strani v občinskih zadevah.

— (Nesreča.) Piše se nam iz Središča: 30. novbr. t. l. je J. železniški delavec iz Obriža zmrznil. Revez bil je vinjen, na nasprotni pot zašel in v potok padel. Pričel je vpiti, dva druga delavca to slišita, gresta ga iskat, a ko ga k bramu prineseta, je izdihnil dušo.

— (Iz Rojana) pri Trstu se nam piše: Sinoči je naša čitalnica po programu, ki ste ga tudi vi objavili praznovala Miklavžev večer, kakor lani, samo še sijajnejše. Videlo se je, da se je ta stara slovanska šega našemu občinstvu prikupila, — ne, videlo se je, da je odbor pravo zadel, ko je prvič poskušal z besedo tudi Miklavžev bazar združiti. Delitev je trpela celo uro, i kako ne bi, saj se je moralo mnogo nad sto darov razdeliti, malim in velikim otrokom, tu lep in dragocen spomin, tam šaljivo in zbudljivo darilce brez vrednosti, ali s tem večjo radostjo, grohotnim smehom sprejeto. Tudi izvrstne domače črne kapljice, prave zajčje krvi, za odbor posebe, za tržaški kvartet posebe, za rojanske pevce posebe nij Miklavž pozabil, ki nas je po dovršeni delitvi čez pol noč združene držala. — Ples, ki nij bil postavljen na dnevni red, ali nočni red — moral se je dovoliti. Obsule, so vam naše krasotice nesrečnega, kaj pravim, srečnega predsednika in tako dolgo v kolu sukale, in prosile, da je v ples privolil. Rad bi ga pa tudi poznal godrnjača, ki bi se takej peticiji protiviti mogel; — se ve da si predsednik nij mogel misliti, da se bode njegovo dovoljenje vse tja noter do jutra porabilo. A zgodilo se je, i mislim, da se je ta prestopnik krivičnicam tudi uže odpustil. Teže pa je odvezo dati nekemu gospodu, ki je jako predolgo i pregloboko v duo čaše se bil zagledal, in duševno in telesno ravnotežje popolnem zgrešil bil, tako da si mislim, da si ga ne bode v čitalnične prostore več iskat prišel. Miklavž pa je menda tudi na tako vrsto čestilcev navajen ter se je gotovo mislil: sit et ei venia.

Kje pa je ostala beseda? Zdaj stoprv zapazim, da sem pri koncu začel. Da be-

seda. Cospodičina pl. Neugebauerjeva, pela je kakor slavček, kakor škrljanček, tržaški kvartet milo in ubrano, kakor mu je naveda, čitalniški pomnoženi zbor krepko i mogočno, rekel bi junaško same davorije, baš v duhu časa, kateremu se tudi Slovan ne more odtegniti, ne sme odtegniti. Tudi njegova golobja kri se mora premeniti, i se bode premenila, saj nij na večni plač, i robovanje obsojen. Če se ne motim je tudi predsednik v svojem govoru tej podobno misel izrazil. Burka „Gluh mora biti“ je mnogo veselosti, i smeha prouzročila. Tako mislim da sem ne držaje se sporeda vendar vse njegove točke omenil, i jako vesel večer se ve da le površno popisal. A glej, malo da nijsem na deklamatoriko pozabil, ki je Stritarjevo „Siroto“ prav ginljivo i razumljivo krasoslovila. Zdaj pa pika.

— (Iz Sežanskega okraja) se nam piše 6. dec.: Mnogo se je v naših krajih o šolskih zadevah na boljše obrnilo, ustanovile so se nove šole druge razširile na višerazredne, nastavili so se sem ter tja izobraženi učitelji, kateri vspešno v svojih delokrogih podučujejo. Naš c. kr. okrajui šolski svet je naložil 50% doklade na izredne davke, da je v stanu učitelje plačevati in druge izhodke izgotoviti. On obrača svojo pozornost na vse kraje in si prizadeva zahtevanju posameznih okrajev in občinstvu zadostiti. Toda pri vsej svojej dobri volji ne more vsega storiti, kakor sam želi, kajti mnogokrat je v zadregi zaradi tega, ker se za kak prostor nobeden ne oglasi. Pri teh za občinstvo povoljnih razmerah nas je jako osupila neka notica, katero baje veljaven mož (?) v „Soči“ razglasa in si prizadeva, c. kr. šolski svet podučiti o razmerah, katere sam komaj pozna. On obžaluje, da služba učitelja na Barki in v Vrtovljah še nij na novo oddana, zamolči pa, da se je prejšnji učitelj še le meseca novembra odpovedal ondašnji službi. Kakor dolgo bode naš c. kr. okraj. šolski svet svoje dolžnosti tako izpolnoval, kakor si je do sedaj prizadeval, smemo zadovoljni biti. Meseca novembra naznanjeni odhod učitelja se do se-

daj nij mogel nadomestiti, to bi omenjeni veljavni mož gotovo vedel, ako bi si prizadejal, da bi mu bile šolske postavbe bolj znane. Nezaslužena graja izbuja nejevoljo in človek izgubi veselje do vsake reči, ako se njegovo rodoljubje ne prizna. S tem mislimo, da smo opravičili omenjeno notico.

— (Starožitnost.) Iz Trsta se nam piše: Včeraj sem čital v „Gazetta di Venezia“, da je neka grofica Kapnist podarila beneškemu muzeju dva stara meča, ki sta okinčana s podobami ter slovanskimi napisi. Našla sta se na posestvu omenjene grofice na otoku Zakintu. Ali bi ne bilo dobro, ko bi si kak slovansk zavod pridobil ona dva meča? Gotovo bi bila nam interesantnejša, kakor Italijanom.

— (Iz Središča) se nam piše 3. dec.: Kakor sem bral 27. novembra v št. 271, vašega lista, iz Poljičan dopis, tako se je tudi pri nas pred nekoliko leti v slovenskih šolah na slovenskejši zemlji, pri Središču fara sv. Duha, le nemški učilo. Še zdaj ljudje, kateri smo tistega časa v otročjih letih, tam šolo obiskovali pomnimo, da smo si morali vedno samo nemščino v glavo zabijati, pa nismo znali kaj in zakaj; celo v nemškem jeziku smo morali moliti znati. V šoli je nam bila vsaka 10 reč vsem nerazumljiva ker se nij na podlagi našega materinega jezika podučevalo. Iz nekaterih občin, katere so od šole daleč proč, so tudi otroci po poldnevih pri šoli ostali in si za to hrano soboj nosili in tamkaj kosili. V tistem času pak so otroci se morali igrati in pogovarjati vsemu kljub v nemščini. Za to je tedajšnji učitelj neko dreveno kakor pri nas rečemo škatljo otrokom dajal in s to škatljo so bili otroci na cerkvenem prostoru okoli farne cerkve. Ta škatlja pak je bila zato, da kateri je imel to čudno reč pri sebi, je moral tako zvit biti da je družega sošolarja ukanil v materinem jeziku slovenščini izpregovoriti, in on je bil potem primoran, to škatljo k sebi vzeti in tako je moral drugi, tretji, četrti itd. narediti, dokler nij bil čas za uk v šoli. Kateri pa je to škatljo v šolo prinesel, mo-

ral jo je učitelju pokazati in ta je malemu otroku nekatero gorko s palico prislomil. To vse za tega delj, da nismo smeli otroci se v slovenskem, ampak v nemškem jeziku spominjati.

Zato si pa mi Središki občani v veliko srečo štejejo, da imamo zdaj trirazredno ljudsko šolo in spoštovanja vredne narodne tri gospode učitelje, kateri našo mladino dobro in z veseljem v materinem jeziku podučujejo, tako da mora vsacega očeta in mater pri svojem otroku zaradi napredovanja v znanosti veseliti.

— (Dr. Klunov testament.) Povedali smo uže, da je sicer neznačajni človek odpadnik in renegat svojega roda pokojni dr. Klun sicer lep testament naredil. Najdenes to dopolnimo: 20.000 gld. je zapustil za vdove ljubljanske, vsakoletne štipendije. 15.000 za osem študentovskih štipendij za vse šole razen teologije in sicer za sorodnike ali pa kmetske sine iz Moravčega. Dalje 25.000 za ustanovljenje šole in vzdržanje učitelja v Sdregni (?) v Istri, svojem rojstvenem kraju. Pri šoli mora biti drevesnica in kmetijska šola. Zraven tega so še veliki legati sorodcem in njegova žena dobi še poleg vsega velikansko premoženje, ki ga je bil Klun nagrabil vkup.

— (Slovenski „misijonar“ Lah) ki je nekaj časa bival v Bosni pri trapistih, potem v Drinopolji mej Bulgari, od koder je šel čez Carigrad v Rim, kjer se pripravlja za misijon na iztoku prijateljem piše: „Srečno sem došel od Carigrada do Ankone in od ondod v Rim, kjer sem nekatere reči uže ogledal. Dolgo uže nijsem bral avstrijskih časnikov in ne vem nič, kaj Avstrija misli z Bosno? Turška je, dokler sem bil v Drinopolju, neprestano pošiljala vojake in topove po železnici v Bosno, vsaj 100.000 mož in 200 topov. To nij samo zoper kristijani, mora slutiti kaj več. Pa morala bo odnehati, ker denarjev nema in še dolga ne more narediti, brez denarja pa bo vojske kmalu konec. Družega bi se ne bal, samo Rusa v Bulgariji se bojim, (kaj pak Slovanu se je treba bati Slovana?! Ur.) pa bo uže

bog obrnil, da bo prav. Udom bratovščine sv. Cirila in Metoda pa je zdaj posebno moliti. Leta 1876 se bo v Turčiji gotovo vse spremenilo“.

— (O Brandstetterji) poroča „Tagespost“ iz Celja historijco, ki mora menda močno ganiti njegovo prijatelje, in sigurno jo „T.“ priobčuje, da dokaže, kako plemenit je njen bivši patron in njen kandidat še v ječi. Vrženo mu je bilo namreč skozi okno v ječo pismo, v katerem se mu bivši mariborski poštni ekspeditor Trupe, ki je zaradi poneverjenja tudi zaprt, a 3. decembra kaznen dostane, ponuja za posredovalca za kaka dopisovanja. Ali Brandstetter je pismo preiskovalnemu sodniku dal in za Trupeta še milosti prosil — pravi „Tagespost“.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V **državnem zboru** je bilo zadnji petek in soboto vprašanje na vrsti, kako bi se oderuhovstvu posebno po deželi konec storilo. Nekdaj je bil kaznovan, kdor je oderuhovsko visoke procenete, obresti (interesov) jemal, a kasneje so to postavo odpravili. Zdaj je mnogo glasov, ki terjajo, da zopet postava mora čuvati, da denarja posojevalci ljudstvo ne bi drli z neusmiljeno visocimi obrestmi. V tem smislu je poslanec Rydzovski iz Galicije, kjer posebno judje ubogi narod deró in na kant spravljajo, stavil predlog, kateri je bil sprejet. — Govoril je zanj dehan Pflügel, ki je dejal, da ima kapital že tako preveč gospodstva, torej se mu sme pravica vzeti, da se preveč množi in reveža zatira. Sila ne pozna postav.

Rydzovski dokaže, da je na Gališkem leta 1874 bilo celih 1026 posestev prodanih, ali leta 1867 le 164. Torej se vidi, kaj je odpravljenje one ostre postave o obrestih zakrivilo. Pravil je, da se posojuje denar na 1000 procentov, kjer se vè da lehkomišelní jemalci morajo poginiti. Weber je napadel vlado. Predlog je bil potem sprejet.

V **Pragi** je bila od oblastnije pre-povedana velika beseda s plesom, ki so jo Čehi hoteli hercegovinskim begunom na korist napraviti.

Hrvatski ban Mažuranić je odšel v Pešto na posvetovanje.

V **ogerskem** državnem zboru je zopet Sennyeyevce ostro govoril zoper honvede, terjajoč, naj se ta draga magjarska posebna vojska odpravi in naj bode sredina brambovne moči v skupnej armadi.

Vnanje države.

„Poll. Corr.“ dementira, da so se razprave mej **Rusijo** in Avstrijo razbile in da sti te državi nejedini o načinu s katerim postopati proti Turčiji. Tu izvedamo zopet kaj nij, a nič, kaj je in kako se namerava.

Pri generalu Ignativu, ruskemu poslaniku v Carigradu, je bil dopisnik angleških „Times“ in ga je povprašal o orientalnem vprašanji. Ignatiev mu je nekako rekel, da je to vprašanje, slovausk o vprašanje. — Ta reč neče dopasti nemškeje „N. Fr. Pr.“, katera se se v uvodnem članku sobotnega lista v imenu Avstrije tudi zaradi tega po svoje pohuduje. To se ve da ta list ne jemlje ozira, da v Avstriji je mej vsemi narodi največ nas Slovanov.

Iz **Peterburga** javljajo: Nadvojvoda Albrecht je 7. decembra zvečer sem prišel in je bil od členov carske familije in od pruskega kronprinca sprejet. Na kolodvoru je bila častna straža postavljena.

Iz **Belgrada** se ne potrjuje vest o ministerskej krizi, nego ministerstvo je zopet zbranej skupščini proračun predložilo. Razhoda in dohoda je 36 milijonov srebrnih grošev.

Na **Francoskem** se je v narodnej skupščini bralo poročilo o razpustu skupščine. Debata se začne potem, ko ta skupščina voli še 75 senatorjev.

Na **Španjskem** se pripravljajo volitve. Volilni listi se že delé. — Kralj Alfonso potuje na sever.

Francoski poslanik iz **Londona** piše, da je angleški nakup suečkih akcij le defenzivna akcija bila, skrb, da akcije niso prišle v neke druge roke, ki bi prevago bile zadobile (t. j. menda v ruske). „Times“ izrekajo, da če bode angleški vojni kancler proglasil ob priliki kake vojne (torej na to se v Angliji misli) cel angleški plan (kakor pravi), kaže Anglija, da rajši vsem sovražnikom informacije o sebi da, nego da bi svoje oficirje v temi in nevednosti držala,

V **nemškem** državnem zboru je Bismark 3. dec. zagovarjal glasovito politično reakcionarno novelo h kazenskem zakoniku. Nij si upal, prav odločen biti. Rekel je, da nekatere reči se lahko odlože, le nekatere naj se precej sprejmo, kakor; varstvo ekskutivnih uradnikov, določbe zoper nemarne

uradnike vnanjega ministerstva, ker sicer neče on minister ostati.

Kdo je bil Brandstetter?

Graška „Tagespost“, bivši organ Brandstetterjev, v katerega je tudi članke pisal mnogo let, zatajuje sedaj svojega podpornika, ker ne more več z molčanjem prikriti njegove sramote, in piše v večernem listu od zadnjega ponedeljka v članku „Affaire Brandstetter“ — „dass das System mit einer persönlichen That in gar keinem Zusammenhang steht.“ Tedaj štajerski nemški ustavoverci, kateri so v vseh narodnih rečeh naši protivniki, pravijo zdaj: Brandstetter nam nij mar, kar je on storil, to je on sam. Ali stojte malo!

Brandstetter nij bil navaden človek, on je bil **vodja** cele nemške ustavoverne stranke na spodnjem Štajerskem; on je izdajal celej stranki parolo proti Slovincem; on je kričal kaki goljufi, **zapeljivci ljudstva**, kaki hinavci, nepoštenjaki so slovenski narodni možje, slovenski kandidati, slovenski poslanci. In njegove besede ste vi vsi, ki se ga zdaj sramujete, ponavljali za njim od leta 1865 do danes.

Ali se ne spominjajo nemški časniki, posebno „Tagespost“ več, kako so vpili na vse Čehe, ko je bil Skrejšovski samo dolževan, da se je odtegoval plačati 30.000 gld. ineratnega davka, on, ki je nad 40.000 gld. moral globe plačati! Kak razloček! In vendar so nemški časniki dolge članke prinašali o češke in slovanske korupciji itd. In če je v jednej slovanske založni kakih 100 gld. poneverilo se, kako vpitje v ustavovernem taborji! Kako bi „Tagespost“ vpila na slovensko stranko, ko bi en slovensk poslanec le senco Brandstetterjevega greha imel!

Brandstetter, vodja nemčurske agitacije na slovenskem Štajerskem, ustanovitelj znanega celjskega „Fassungstaga“, katerega se je tudi Dežman udeležil, ustanovnik radvanjskega nemškutarskega taborja in neštivilnih političnih javnih shodov po vseh mestih in trgih spodnje-Štajerske, on je Vaš mož, gospodje nemški in ponemčeni udje ustavo-

verne stranke na spodnjem Štajerji! Ne otresajte ga od sebe, drži se Vas!

Toliko za danes. A prihranimo si še besedo o tem predmetu. Podučljiva je za volilce vzlasti v mariborskem volilnem okraji, kjer je slepar Brandstetter 15 let proglašal nas Slovence za sleparje: „wie der Schelm ist etc.“

Na potu v ječo.

(Dopis iz Slovenskega Štajerja.)

Častilakomnost! Koliko lepega spraviš na dan, ako si zdrava, ako vladaš nepopačeno moževsko pošteno srce! Ti si angeljvarh, ki človeka vodiš, povzdiguješ, kadar mu vse upanje podrti leži, ti si koristna, ker s toboj premaguje človek vse teškoče, s toboj spleza človek v socijalnih redih više in više, svoj narod povzdigne, nove ideje obudi, za občno blagost dela! A ti si tudi hudi duh, ki človeka spravi od poštene steze, ki ga spravi tja, kjer mu sramota, prokletstvo sodržavljanov, državljanska smrt sledi; ti si nevaren dar narave, ako vodiš srce, ki se tvojim objemajem prelehko in preveč uda. In črez noč obogateti — bogatemu biti — uzor je to po večjem zdajšnjega človeštva, in kako ne, če pa v tem spridenem svetu „le petica da ime sloveče.“ In pošteno delo je toliko težavno, toliko težko je spraviti par grošev vkup po poštenem poti! Kdo bo mravlja; v večjem slogu je treba delati, če tudi včasih človek zraven v položaje pride, kjer poštenost in nepoštenost na ostri noži hojevati. In kaj dé — pravijo ti — malo ali več nepoštenosti, oko se zatise in „ženijalen duh“ mora dobiti dobro plačo za njegov „trud za človeštvo.“ Nekaterim se posreči, splezati po nevarnej, poljskej tej poti do bogatstva, ali vsi niso duhoviti tako, da cel čas in sovremenike opeharijo, nekateri se zmotijo, ceneči svoj talent, nekateri so malo oslovške narave in zraven še kaj nesrečni v spekulacijah, in ti pridejo pod nož anatomakazenskega sodnika, in čem više so prej stali, tem hujša je sodba o njih.

In prav tako. Kaj hočemo kleti ubogo človeče, ki je v atmosferi zločinstva vzraslo, kaj hočemo kamenje lučati na reveža človeka, ki je vzrastel, kakor je sam hotel, če je ta ali oni zločin storil; to je bolnik, in njegova bolezen je milovanja vredna, človeška družba je sama kriva teh priprostih zločincev.

Ali če človek izobražen, človek, kojemu zaupanje da tisoč in tisoč ljudi, če državni poslanec prav nizko zločinstvo stori, in ono prav grdih je zločinstvo goljufije, potem nij več prostora za milovanje, na take ljudi pade prav pravično zaničevanje sodržavljancev, taki ljudje se pravom mečejo mej pravo sodrgo človeške družbe, ker ti so izobraženi in ta izobraženost bi jih morala uzdati, da njihova volja ne krene preveč stranpot.

Brandstetter, zastopnik slovenskih kmetov v deželnem zboru, in slovenskih tržanov v državnem, je v preiskovalnem zaporu zaradi zločina goljufije. —

Bil je nekdani čas, ko so tako zvali „ljudski zastopniki“ mej soboj ali mej prijatelji pravili: ljudstvo je in bode neumno, ž njim nij nič storiti, za družega nij na svetu, kakor za to, da dela, da je trpin, osli bi bili, če bi se ne okoristili iz njegovih žuljev: mundus vult decipi. —

Dosti tega časa je šlo uže v zaton in nekaj poštenih časov izhaja na nebu časovnega duha, sliši se nekaj, kakor: ljudstvo kot masa nij le za trpina na svetu, ljudstvo nij brezpravni „Pöbel“, ljudstvo je pravi suveren, kdor ljudstvo goljufa, je prav nizek zločinec, kdor ljudstvo goljufa, ostrakazen nanj!

Naše ljudstvo je revno, od vseh strani prevareno, obeša mnogo upanja na svoje poslance, od teh misli dobiti s časom bolj-žih časov, po teh misli dobitiboljšanja njegovega stanja.

In kaj družega, nego goljufal je Brandstetter svoje volilce za te upe, kaj družega, nego grdo je ravnal ta človek z zaupanjem, ki so ga stavili njegovi volilci vanj, ki je zločinom v prsih se silil na ovo

mesto, kjer je treba kot zlato čistih rok. Advokat ljudstva je državni poslanec. Sveti posel, in na svojo škodo, z vsem mogočim požrtvovanjem, vsem vplivom, vsemi duševnimi silami treba je, to sveto misijo opravljati. In je Brandstetter, v lastnih rečeh nečistih rok, sedel z omenjenimi mislimi na sedežu državnega poslanstva? Za boga ne, kdor goljufijo „en gros“ privatno goni, ta nij čistega srca kot zastopnik ljudstva. Ljudje govoré, da se kakovemu sitnemu govorniku v parlamentih usta zamašijo s tem ali onim. —

Vzemimo, da fama ne laže, — prvi, ki bi si dal usta na tak način zapreti, bil bi Brandstetter. Ljudstvo, „der grosse Himmel“, naj tarna, kakor mu drago, jaz sem osiguren, si misli kak tak novopečen „verwaltungs-rath“, mu bom pa kako šolo zidal, se vé da, moje ime dam na vrata, dodene, da je ironija polna.

Brandstetterjev padeč v globine zločinstva je velike vrednosti za nas štajerske Slovence. Mej odpadniki našega naroda je vsakdanja morala ta: opeharimo slovensko paro, koder mogoče; vbog gmotno, je uže na pol prepiran za nemško žrelo Sloven. Brandstetter je izvajaje to moralo onesrečil. Človek je, koji nij usmiljenja vreden, pokazimo tedaj slevenskemu kmetu zastopnika ljudstva tega kova, kujmo iz taci slučajev strele zoper odpadništvo, ki je tujemu molohu klanja, a pozabi slovansko mater, svojo roditeljico!

V državnem zboru

je bila 6. in 7. dec. generalna debata o proračunu, pri katerej se je zopet osvetilo stanje stvari in strank v Avstriji.

Prvi je govoril za proračun ustavovrec Klepsch. On je rekel: „Uprava za vojsko se pripravlja kakor da bi bili naravnost pred vojno in nas finančno ubija. Vladi Klepsch očita, da pri imenovanji višjih uradnikov ne ravna previdno, da pusti pri izvrševanji postav neko brezdisciplinost vladati. Uradniki potlej pomorejo,

da se postav tako malo spoštujejo, kakor to dostikrat očitamo ljudstvu. Ali nemate pravice zahtevati, da se na svetost postave verjame, če tisti, ki imajo postavo izvrševati, kažejo nespoštovanje do nje. Položaj države je resen, naše blagostanje podrti. Govornik nazadnje zagovarja personalno unijo z Ogersko.

Dr. Plener vzame številke proračuna v pretres in zračuna, da je prav za prav uže 48 milijonov deficita in še 11 milijonov za najpotrebnejše železnice. On hoče direktni davek povišati, (oho!) da se deficit pokrije. Nov davek naj se vpelje in sicer osobni prihodnji davek! S tem, da bi vedno državi dolgove delali ne ide.

Poslanec Herman govori proti. Iz njegovega govora prinesemo politični del po stenografičnem zapisniku.

Heilsberg govori za, Steudel zoper. Steudel pravi: V nobeni državi se od ljudstva toliko ne terjata kakor v Avstriji.

Dr. Schaffer, ljubljanski poslanec, hoče novih potov in sredstev najti, namreč on hoče davek reformirati in štediti. On hoče, naj se politični prepir na stran dene, (t. j. menda vse v nemški rog trobi).

Dr. Pražak: Od leta 1868 vlada nemško-nacionalna stranka, njene vlade so do danes državo vodile. Če je res, da so te vlade krive finančnega stanja, potem je kriva ga tudi stranka. Centralizem uže sam po sebi na to gre, vedno več izdajati. To se je od l. 1868 sam pokazalo, vedno več se potrosi. Kar se tiče zmanjšanje vojske, katero je odličen patrijot nasvetoval, nij zdaj čas za to, ko je evropski položaj tako resen. Sedanji sistem nij sposoben državi gospodarstveno pomagati. Sam federalizem more latentne moči razvezati. Strankarska vlada je tam mogoča, kjer so enaki elementi; izvor nejedinstvi v Avstriji je pa, da ena stranka vlada.

Wedl nij zadovoljen z očitanjem, da je nemško-liberalna stranka zakrivila finančno slabo stanje države.

Dr. Dunajevski pravi, da smo ekonomično in finančno bolni. Če se govori

o „pasivnih“ provincijah, protestuje on proti temu, ker vse dežele po enakej meri davke plačujejo. Ako ene menj, nego druge, je zato, ker jih država nij podpirala, da bi bile bolj produktivne postale. Galičanje so hoteli z vlado premirje imeti, če prav nij v ustavi vse, kakor bi imelo biti. Oni so premirje držali, ali druga stran ga nij. Zato terja gališki deželni zbor vse svoje pravice.

Grof Spiegel pravi, kako trgovina in obrt potrta ležita. Velik del davkoplačevalcev plačuje uže svoj davek iz kapitala, ne iz obresti.

Oelz konstatuje, da centralizacija vodi našo državo v pogubo. Nasledki zdanjega vladnega sistema so žalostni in se povsod kažejo.

Skene dolži opozicijo, da njeni govori daleč čez to hišo gredo, vladna stranka pak tudi skozi okno ven govori volilecem. Vlada pa, ki jo imamo, ima v finančnih in gospodarskih rečeh precej nesrečno roko.

Knez Czartoryski vpraša: kako je mogoče, dobre finance imeti, če je politika slaba. Gospodje od večine nijso jasni o ciljih vlade, s katero se niti ne skladajo v vseh rečeh. Tisočkrat „ne“ se bode odgovorilo na vprašanje, ali vlada daje poročstvo za varstvo obstoječega prava in reda, ali če je vlada res liberalna in svobodomiselna posebno gledé novinarstva, pravice zborovanja in družih terjatev pravega liberalizma. Vsled tega bode poljska opozicija odslej odločnejša. Vlada ima le ta princip, od dne do dne životariti. Onim, ki hočejo vojsko znižati, svetuje Czartoryski, naj bi tudi terjali, da bi se število uradnikov znižalo, ker uradništvo kot kasta je za razvoj ljudstva pogubno.

Potem so govorili še Fuchs, **Slovenec dr. Vošnjak** (čegar ves govor po stenografičnem zapisniku prinesemo), Menger, šlezjski Slovan Čienciala, Zellinger, Fux, Dalmatin Klaić, Čeh Kusy in minister Depretis, ter potem je bila generalna debata sklenena.

Vstane v Hercegovini in Bosni.

Iz Spljeta, 8. decembra. (Izv. telegram „Slovenskemu Narodu“.) Pretečeni četrtek so vstaši prijeli Rauf-pašo na Planem, ko je s šestimi tabori vojske marširal iz Gačka v Bilek. Po dolgem ostrem boji so vstaši zmagali pod Bacovičem, Pavlovičem, in Zimoničem sijajno. Turki imajo take velike izgube, kakor v zadnji veliki bitki. Eden turških vodja, po uniformi soditi, en paša, je padel. Vstaši imajo 10 mrtvih in 30 ranjenikov. Tepena vojska se je umeknila v Bilek, Rauf-paša pa v Trebinje.

Iz Spljeta, 8. decembra. (Izv. telegram „Slovenskemu Narodu“.) Zadnji petek je bil boj pri reki Sekula, v katerem je palo 80 Turkov. — Turška vojska v Beranu pak je na drugo krdelo vstašev pala preko Lime, a bila tepena, nazaj zapodena po dolgem boji, v katerem so Turki imeli 300 mrtvih.

Nedeljski dunajski listi, mej prvimi to se vé, da „N. Fr. Pr.“ so se uže, podučeni po turškem telegramu, veselili, da so se vstaši pri Pivi in Goranskem brez boja umaknili. Kakor najnovejša poročila kažejo, je to turško veselje prav kratko bilo, ker najnovejša poročila kažejo, da je bilo ono umikanje vstašev le preračunjena vojna zvižaja. Tudi vstaši so iznašli svoj „divide et impera.“

Vstaši blizu Metkovića na dalmatinskej meji so te dni napali turško colno hišo, a kakor se „N. Fr. Pr.“ poroča, niso jo mogli vzeti. Valjda je bila to le mala četa.

Iz Staregradiške se „Obzoru“ telegrafira o vstanku v gornji Bosni: Motaiška četa je razterala turški logor mej Svinjarja in Ercegovoga-stola, turške obkope razvalila in vse spalila. Turki so utekli.

Vstaški vodje v Bosni so imeli v Dre-novcu skrivno skupščino, v kateri so sklenili, nadalje bojevati se in turškega pomilostenja ne sprejeti. Za prvega vodja je bil izbran vojvoda Petar Uzelac. — Pri Basi-jeki so bili 20. novembra vstaši od Turkov pregnani. Vendar so se, kakor je iz poročila oficijozne „Pol. Corr.“ prevedeti, nerazkropljeni nazaj potegnili v Črni potok.

Iz Staregradiške se „Obzoru“ brzojavlja: Četa ki je v Motaiči, je pod Ristom Tesićem in Simom Štefanovićem 28. nov. pri Malem Vakupu s Turki skupaj trčila, 4 Turki so mrtvi ostali, več je ranjenih. Vstaši so priplenili več konj, volov in brane, popalili čardak hadži-Derviš-age.

O turške vojsci se piše nemškimi novinam: Turki na sebi izkušajo resničnost reka, da nesreča malo kedaj sama prihaja. Ne dovolj na poslednjih nesrečah, ki so turške vojsci pogum vzele, kažejo se sedaj še druge prikazni, ki jemljó turškim poveljnikom veselje do energičnega vojskovanja. Uže dalje časa se je opazoval mej turškimi vojniki duh slabe discipline. Kmalu je pa upornost vojakov očito pokazovala se. V zadnjem času je popolna nepokorščina mej vojaki v Trebinji pojavila se. Oficirji so morali sekati na uporneže, ker niso hoteli marširati in so morali s kavalerijo infanteriste ukrotiti. Uzrok te prikazni je: turški vojaki niso 20 mesecev plače dobili.

Tržne cene

v Ljubljani 5. decembra t. l.

Pšenica 5 gld. 20 kr.; — reš 3 gld. 20 kr.; — ječmen 2 gld. 50 kr.; — oves 2 gld. — kr.; — ajda 3 gld. 30 kr.; — prosó 2 gld. 60 kr.; — kornuza 3 gld. 20 kr.; krompir 2 gld. — kr.; — fižol 4 gld. 50 kr.; masla funt — gld. 54 kr.; — mast — gld. 46 kr.; — špeh frišen — gld. 31 kr.; — špeh povojen — gld. 42 kr.; jajce po 3½ kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 27 kr.; — teletnine funt 26 kr.; svinjsko meso, funt 25 kr. — sena cent 1 gld. 35 kr.; — slame cent 1 gld. 30 kr.; — drva trda 7 gold. 80 kr.; — mehka 5 gld. 20 kr.

Loterijske srečke.

V Trstu 4. dec.: 52 57. 9. 42. 78.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Josip Jurčič.

Tisk „Národne tiskarne“ v Ljubljani.